

Vienkāršības greznība

TEKSTS > IEVA ŠMITE
FOTO > GATIS ROZENFELDS, f64

Pēcpusdienā viņš spēlē klavieres. Bēthovenu. Kamēr sēžam viņa kabinetā pie viņa datora, mēģinot piekļūt e-pastam. Internets Kukšās ir lēns. Pieslēdzoties tīklam, tas pamatīgi šņāc un čerkst; aiz loga riet saule; Daniels blaku zālē ieslēdz gaismu, lai varētu redzēt notis.

Šis nebūs stāsts nedz par pareizu interjeru un par pareizām lietām, nedz arī par to, kur jānovieto klavieres, bet gan par cilvēku, kas tās spēlē. Savas mājas Daniels Jāns iekārtojis Kukšās, muižā, ko nopirka deviņdesmito gadu beigās; Daniels Jāns ir savienojis šķietami nesavienojamo – viesnīcu un privātmāju. Dažādu laiku mēbeles, sudraba trauki, porcelāns, gleznas – tā ir Daniela privātā kolekcija, kas dabiski sadzīvo ar cilvēkiem, telpu un notikumiem.

Stilu nav iespējams raksturot konkrēti; tas ir asprātīgs, bagātīgs, harmonisks lietu savietojums; tas atspoguļo Daniela attieksmi

pret dzīvi. Un tieši tas veido harmonisko noskaņu.

"Tas bija 1991. gadā, kad saņēmumu piedāvājumu no Brēmenes kompānijas strādāt Latvijā un atvērt šeit viesnīcu," savu ierašanos Rīgā atceras Daniels Jāns. Šī viesnīca bija *Hotel de Rome*. Pirms sācis strādāt Rīgā, viņš izveidojis viesnīcas gan Āfrikā, gan arī tepat Eiropā – Anglijā, Šveicē; to, kas ir standarts, Daniels zināja labi.

"Kad atbraucu uz Rīgu, dzīvoju kādā citā viesnīcā un sapratu, ka tas nav standarts," viņš smeļ. Ātri vien bija skaidrs, kas jādara, un ka tas būs jādara no sākuma.

Starp citu, *Romas viesnīcas* vadītājs tolaik bija viens no pirmajiem Rīgā, kam bija moblais telefons un fakss. 1994. gadā viņš ķērās pie nākamās viesnīcas – *Konventa sētas* – izveidošanas, un tā tika atvērta 1996. gadā.

Danielam bija iespēja padarīt darbu un doties, kur bijis. Tomēr viņš palika Rīgā. "Ja viesnīca ir atvērta, tas nenozīmē, ka tā ir gatava," viņš saka. "Līmenis jānotur un jāuzlabo visu laiku. Pēc dažiem gadiem viesnīcu īpašnieki man uzņēmumā piedāvāja savas daļas, un es piekritu. Tikai pagājušā gada decembrī savas daļas pārdevu."

Viņa devīze vienmēr ir bijusi "jūties kā mājās!" un – "jūsu mājas ir Rīgā". "Es domāju tā: viesnīcā galvenais ir sajūt, ka par tevi nemanāmi rūpējas, lai varētu justies ērti un mājīgi," Daniels saka. Kukšas labi raksturoja kāds mans draugs: viesnīcas un privātmājas apvienojums; var atbraukt uz viesnīcu un atbraukt ciemos. Tas bija tieši tas, ko Kukšas gribēju izveidot, un šeit tas bija iespējams."

Svētdiena sākās pusē trijos, bet viņi pusdienoja līdz desmitiem vakarā," Daniels stāsta par kādu no tām pēcpusdienām, kas šajā muižā gadās bieži. Vēlā vakarā viesi aizbrauca mājās, bet jubilārs palika un lūdza pamodināt jau ap septiņiem, lai deviņos varētu būt darbā. No rīta, nonācis lejā brokastīs, viņš palika šeit līdz pat vienpadsmitiem..." Maltītes viesiem Daniels gatavo no dārzeniem un saknāugiem, kas izaug turpat dārzā; ziemā

Daniels stāsta: šī zilā krāsa ir tieši tāda kā Ludviga II guļamistabā Švanšteīnā – vienā no skaistākajām Bavārijas pilīm. Vislabāk tas redzams vakaros, kad istabā iedegtas sveces.

MANA MUIŽA

Danielu vienmēr interesējusi arhitektūra, vēsture; vasarās viņš bieži Latvijā pētījis muižas un baznīcas. "Nebiju domājis kādu pirkt," viņš saka. Bet – reiz trešdienā lasījis sludinājumus laikrakstā. "Tā bija trešdiena, nez kāpēc atceros to ļoti labi!" Daniels aizrautīgi stāsta. "Atradu pavisam vienkāršu sludinājumu – "pārdod muižu". Atbraucu uz Kukšām, apskatījos. Ēka bija ļoti sliktā stāvoklī, tomēr nopirku. Saimniece dzīvoja tikai tajā ēkas daļā, kur tagad virtuve. Citur sienas sabrukušas, pa jumta caurumiem tecēja ūdens. Vispirms salaboju jumtu, aiztaisīju ciet caurumus. Un tad sāku domāt, ko lai ar šo ēku daru, jo tikai privātmājai tā bija pārāk liela. Sāku domāt... Nu, šo to no viesnīcām saprotu – Kukšās vajadzēja būt viesu namam, nevis vienkāršam, bet īpašam."

KĀ IEVILINA VIENKĀRŠĪBA

"Reiz uz Kukšām bija atbraukuši daži cilvēki, lai nosvinētu kādam kungam dzimšanas dienu.

pasūta produktus no Francijas vai Vācijas, gaļu – jērus un liellopus – iepērk tepat Latvijā, tikai šad tad pa nedēļu dodas uz Rīgu. Šajā virtuvē sienas nav magnetizētas, lai noturētu cilvēkus. Ievilina, sauc vienkāršība. "Ēkai ir sava ļoti omulīga aura," viņš saka. "Redzu, kā cilvēki mainās, ienākuši pa durvīm – stress paliek ārpusē. Šeit viss ir īsts. Bez plastmasas. Tas nav arī muzejs, kura priekšmetus nedrīkst lietot. Šeit drīkst. Sagatavoju cilvēkiem pusdienas, vakariņas tajā laikā, kad viņi vēlas. Un man nav bail pasniegt ēdienu skaistos porcelāna traukos. Ja arī kāds saplīst, tas ir uz laimi! Trauki plīst, tā notiek. Viss ir ļoti vienkārši. Domāju, ka tā nav liela filozofija – darīt visu tā, lai cilvēkiem būtu patīkami."

Te mēs sākam strīdēties: vienkāršība ir liela filozofija. Jo daudziem viss ir tikai bizness. "Es neesmu atkarīgs no muižas ienākumiem," saka Daniels. "No otras puses, mums ir pietiekami daudz viesu, lai varētu segt izdevumus. Bet es nekad neuzņemos izdarīt vairāk par to, cik varu. Lai arī cilvēku interese ir ļoti liela, vairāk par diviem lieliem pasākumiem mēnesī es nevaru uzņemties organizēt. Man vajag laiku, lai visu sagatavotu

un arī lai visu sakārtotu. Man nav vajadzīgs stress. Kādēļ!? Divdesmit piecus gadus man tā ir bijis pārpārēm – simtiem darbinieku... Viesi, profits, problēmas... Šeit es ļauju sev dzīvot citā pasaulē. Ja man ir slikts garastāvoklis, man ir slikts garastāvoklis – un neviena viesā mājās nav. Es labprāt uzņemu trīs četrus cilvēkus uz dažām dienām, tad atpūšos. Man arī gribas palasīt grāmatas. Dzīve nav tikai darbs.”

Bet nauda? “Nauda nav apēdama, un arī vairāk par vienu steiku dienā es nespēju apēst, ne vairāk par vienu kilogramu kaviāra, ne vairāk par vienu zivi, ne vairāk par desmit pudelēm šampanieša... Kam tas ir vajadzīgs! Es dzīvoju ļoti vienkārši – ēdu produktus no dārza un pārku pienu no kaimiņiem. Kaut ko īpašu gatavoju svētkos. Es šeit ļoti labi jūtos. Lai gan – jebkura vieta pasaulē ir interesanta; tas

vai viņam
nav bail Rozentāla
gleznas turēt
priekšnamā?
Nē, neesot

ir atkarīgs no cilvēka, vai viņš prot to ieraudzīt. Man aizraujoši ir bijis vienmēr. Varbūt kādu dienu man tā visa būs par daudz, un gribēšu, piemēram, šo ēku pārdot un darīt kaut ko citu. Arī tā var būt, jo neesmu šai vietai pieķēries.”

NE BODIGĀRDA, NE MŪRU

Danielam mēdz uzdot jautājumus: kāpēc viņam nav ne bodigārda, ne sekjuritī? Vai viņam vispār nav bail Rozentāla gleznas turēt priekšnamā? Nē, neesot bail. Apsardzes sistēma darbojas, taču Kukšām apkārt nav augsta žoga un pie durvīm nestāv tanks. “Kas tā būtu par dzīvi?” viņš jautā. “Lietas – tas ir labi, tomēr nekad neaizmirstu, ka šajā pasaulē mēs dzīvojam tikai kādu konkrētu laiku un nomirstot līdzīgo neko nepaņemam.” Arī Rozentālu ne.

“Īpašums un nauda bailu sajūtu neatņems un brīvību neatraīs. Izstāstīšu kādu stāstu par Grundiga kungu, viņam piederēja Grundig elektrokoncerns. Viņam bija jau 85 gadi, bet šis vīrs vēl turpināja strādāt katru dienu pa divpadsmit stundām. Strādāja, lai noturētu kopā impēriju. Bet viņš nomira savā privātajā

hospitālī, ko bija uzcēlis blakus mājai. Sieva bija 40 gadus jaunāka par viņu un pēc tam apprecēja sava vīra ārstu. Es domāju, ļoti zīmīgs stāsts...”

Daniela kolekcijā ir daudz stāstu. Daudz recepšu un ideju, gleznu un nošu; stāsti par detaļām un atsevišķām mēbelēm, kuras muižas istabā atrodas tieši stāsta dēļ. “Vīrietis ir vai nu mednieks, vai kolekcionārs,” Daniels saka. Pirmās mēbeles Rīgas antikvariātos pircis, vajadzības spiests, ne

kolekcijām: “Kad atbraucu uz Rīgu, mēbeļu veikalos vispār nebija. Iekārtoju dzīvokli, un vienīgā vieta, kur varēju kaut ko nopirkt, bija antikvariāti. Man iepatikās. Ieinteresēja. Ar laiku – arī latviešu vēsture un glezniecība. Ir dažas gleznas, ko es paņemu līdzi, ja pārceltos kaut kur citur – Rozentālu, Valteru, Bogdanovu-Beļski.”

Pārcēlies uz Kukšām, Daniels izjuta, ka cilvēki interesējas ne tikai par muižu, bet arī par viņu. Sākumā viņš bija visiem svešs.

Svešais. Apkārtējie nāca pētīt muižu, staigāja pa ēku, maksāķerēja ezerā. Daniels sapratis, ka aiztaisīt visu ciet, aizliegt tuvoties nebūtu pareizi. Bija jāpaiet laikam, lai sarastu, un tikai pamazām viņš ļāva saprast, ka tā ir privāta teritorija. Tomēr, lai arī tagad apkārt ir žogs, cilvēciskas robežas nav. “Es arī neesmu cēlis sev apkārt barjeru, nostādot sevi kādā citā pozīcijā,” Daniels saka. “Kāds nāk garām gar žogu, apstājas, aprunājamies par dārzu un jaunākajiem skandāliem.”

Santa Meikulāne, dizainere

Detaļbaudījums

Ienākot Kukšās, jūtos kā ciemos, kā sen iemīļotā vietā, un, pat pirmoreiz esot šeit, šķiet – te jau ir būts.

Dažkārt vecās pilis un muižās ir nomācoša

gaissotne ar gadsimtu smagnējo elpu. Nešķiet, ka laiks būtu apstājies pirms dažsimt gadiem. Tas, manuprāt, ir ļoti būtiski – spēēt nezaudēt vēsturi, bet no jauna atjaunot autentisku gaisotni. Un tomēr nezaudēt sajūtu, ka dzīvojam mūsdienās.

Kukšās strāvo maigs un rāms miers. Mājas interjers un apkārtnē liek atteikties no ikdienas stresa, skriešanas, ļauj nomierināties, ļauj iedziļināties lietu norisēs, ļauj baudīt nianšes – ar katru telpu un, arī, ar ēdienu.

Šī ir viena no tām retajām vietām, kur nekaitina antikvāra telpas interjera detaļu pārbagātība; tas nav pašmērķīgs uzstādījums. Te detaļas, lietas perfekti veido gaisotni. Katrai ir savs stāsts. Un tās visas darbotiespējīgas. Vitrinā ir galda piederumi no sudraba; tie nav tikai apskatāmi vien – tos lieto, lai akcentētu vakariņu svinīgumu.

Kristāla un stikla trauki, vāzes uz baltās palodzes, rāmi laužot gaismu, ar to visu rotaļājas saulstari savdabīgā noskaņā. Un katru dienu tur ir ziedi.

Restaurētie krēsli nav vien statisks eksponāts, uz tiem var sēdēt. Tas viss, kas šie rodams, ļauj un liek baudīt, estētiski un funkcionāli veidojot telpas fantastisko gaisotni.

Vecās koka trepes, kas savienojušas pirmo un otro stāvu, aizceļojušas uz Lāčplēša istabu, savienojot to ar jumta izbūvi. Tās ar savu autentisko funkcionalitāti piešķir telpai niansētu specifiskumu. Vienkārši, viegli, brīžiem varbūt arhitektoniski neadekvātas detaļas šajā vecajā ēkā veido savdabīgu un neatkārtojamu vidi – atsegta koka konstrukciju sienas, katrā telpā citas flīzes, siju līnijas, trepes, kas, cerams, ar laiku sāks pašas no sevis čīkstēt – tas viss ir būtiski telpas izpausmē. Piesātināts zilais tonis nācis no Bavārijas pils, ampīra krēsli no krievu aristokrātu dzimtas īpašumiem, stiklota veranda, kurā savdabīgi savijas naivi gleznaini rožu ziedi uz sienām, krāsaina stikla rūtis un lustra, kurā jaušama Venēcijas stikla meistarurprasme, gaišs mūsdienīgs dīvāns. Un vēl – elektriskās spuldzes senā lustrā, kam sākotnēji gaismas avots bija sveces, pēc tam gāzes degļi, bet tagad mūsdienīgā elektrība, veido stāstu par vēsturi un tehnoloģiju attīstību. Visam šeit ir sava vieta, savs stāsts, nozīme, kas kopā veido noskaņu.

Kukšas ir vieta, kur var un vajag izgaršot un novērtēt vēsturi, baudīt nianšes un tomēr zināt, ka dzīvojam mūsdienās. 24